

10. EVROPSKO SREČANJE OSEB, KI SE SOOČAJO Z REVŠČINO

13. in 14. maja 2011, PALAČA EGMONT

ZAPOSILITEV, DELO, MALO DELO

Resničnost za ljudi, ki živijo v revščini in socialni izključenosti

Na pobudo madžarskega predsedovanja Evropski uniji

S podporo Evropske komisije

Srečanje je bilo organizirano v sodelovanju z EAPN (Evropsko mrežo organizacij za boj zoper revščini).

Srečanje je gostila belgijska vlada v Palači Egmont (Palais d' Egmont).

Uvod

To poročilo je zbirno poročilo z 10. evropskega srečanja ljudi, ki se soočajo z revščino in socialno izključenostjo. Celotno poročilo v angleščini in francoščini je na voljo na spletni strani EAPN (www.eapn.eu).

Uvodni pozdravni govori predsednika srečanja, gospoda Csaba Oryja, evroposlanca, gospoda Zoltana Baloga, madžarskega ministra za socialno vključevanje, poročilo gospoda Lazla Andorja, evropskega komisarja za zaposlitev, socialne zadeve in vključevanje, napoved 11. srečanja gospoda Poula Skyta Christoffersona, veleposlanika Danske, v imenu bodočega danskega predsedovanja, ter poročilo Gospoda Leifa Jensena z 9. srečanja so bile ključne točke uvoda 10. srečanja.

To 10. srečanje je bilo med drugim tudi priložnost za gospo Antonio Caparelli (Evropska komisija), gospo Jean Lambert, poslanko Evropskega parlamenta, za gospoda Ludo Horemansa (predsednika EAPN – Evropska mreža organizacij za boj proti revščini in socialni izključenosti) ter Fintana Farrella (izvršni direktor EAPN), za predstavitev poročila o izsledkih priporočil s prejšnjih srečanj. Na podlagi teh so sledili vprašanja in komentarji delegatov 10. srečanja. Gospa Danielle Dierckx (Université d'Anvers – Univerza v Anversu, Belgija) je predstavila rezultate raziskave o učinkih prejšnjih srečanj.

Udeleženci so poudarili pomembnost ustvarjalnih predstavitev na temo »zaposlovanje, delo in malo delo«, predstavitve so izvršile posamezne delegacije v obliki mimik, filmov, video in power point predstavitev. Te predstavitve so pokazale raznolikost in podobnosti izkušenj, ki jih doživijo ljudje, ki se soočajo z revščino in socialno izključenostjo v državah članicah Evropske unije, v njihovem prizadevanju iskanja dostojnega dela.

Razprave in izmenjave so bile pomembne v času delavnic in rezultati so bili na kratko predstavljeni na plenarnem zasedanju delegatov in gostov. Gospa Antonia Carparelli (Evropska komisija), g. Mik Wooley, predsednik Odbora za zaposlovanje, gospa Estelle Ceulemans (Evropska konfederacija sindikatov CSE) in gospa Rebeka Smith (Business Europe) so se odzvali na rezultate različnih delavnic, podali svoje analize in mnenja o zaposlovanju, delu in malem delu. Po tem so imeli udeleženci priložnost za razpravo z govorniki in za izpostavitve ključnih sporočil in predlogov.

Evropa 2020 – ali bo kakšna razlika?

»Zaposlovanje, delo in malo delo: resnično življenje ljudi, ki živijo v revščini in socialni izključenosti« je bila tema 10. evropskega srečanja oseb, ki živijo v revščini in socialni izključenosti, med 13. in 14. majem 2011. Srečanje je organiziralo madžarsko predsedovanje Evropske unije, ob podpori Evropske komisije in Evropske mreže združenj za boj proti revščini (EAPN). Srečanje je gostila belgijska vlada v Palači Egmont v Bruslju. Kot predhodnih devet let so bili delegati ljudje, ki živijo v revščini in socialni izključenosti, organizirani v nacionalnih delegacijah iz 26 držav. Poleg njih so bili gosti iz evropskih institucij (Evropska komisija, Evropski parlament, sedanje in prihodnje predsedstvo EU), nacionalne in mednarodne organizacije, socialni partnerji (CES in Business Europe), raziskovalci in nevladne organizacije.

V okviru vse večje krize, v kateri so zaposlitve redke, ko je vedno težje pridobiti socialne pravice, ko se slabša kakovost življenja za mnoge ljudi, ki živijo v revščini in socialni izključenosti, je bilo osrednje

vprašanje za mnoge udeležence, ali obstajajo instrumenti, še posebno v Evropski strategiji do 2020, ki bodo zares ustvarili razliko v njihovem življenju.

Ljudje, ki živijo v revščini, so bili sposobni opisati ključna vprašanja in dati predloge za premagovanje težav pri dostopu do zaposlitve, dela in delovnih mest. Ugotovljeno je bilo, da je prišlo do nekaj napredkov na evropski ravni (tudi na nacionalnih ravneh), vendar je v središču razmišljanj velik strah, da ne bo prišlo do napredka pri izvajanju na številnih ravneh. Upoštevajoč vpliv svetovne krize ljudje, ki živijo v revščini, »ne morejo več čakati«. »Ljudje, ki se soočajo z revščino in socialno izključenostjo, bolj čutijo krizo kot večina bank.«

Gostje, ki so bili prisotni, so poslušali delegate in izmenjali mnenja z njimi. Vsi so potrdili, da je ključno poslušati ljudi, kar je zelo pomembno pri oblikovanju evropskih politik.

Ključna sporočila 10. srečanja Odboru za zaposlovanje, socialne politike, zdravje in varstvo potrošnikov

Tema letnega zasedanja je bila »zaposlovanje, delo in malo delo«: stvarnost ljudi, ki živijo v okviru vse večje krize, kjer so zaposlitve redke, kjer je vedno težje ohraniti socialne pravice, kjer se slabša kakovost življenja za mnoge ljudi, ki živijo v revščini in socialni izključenosti, postavlja kot osrednje vprašanje za mnoge udeležence, ali obstajajo instrumenti, še posebno v Evropski strategiji do 2020, ki bodo zares ustvarili razliko v njihovem življenju in življenju njihovih otrok.

Ključna sporočila ljudi, ki se soočajo z revščino in socialno izključenostjo:

- **Kakovostna delovna mesta so potrebna:** Če lahko delo res potegne iz revščine, se morajo javni organi in socialni partnerji boriti proti pojavu »revnih delavcev«, ustvarjati kakovostna delovna mesta z dostojnimi plačami, z dobrimi sistemi socialne zaščite, in to z usklajenimi družinskimi in poklicnimi obveznostmi. Manj kakovostna delovna mesta za revne ljudi niso odgovor.
- **Opažamo pomanjkanje delovnih mest:** Delegati so potrdili, da če ljudje živijo v revščini in želijo delati, tega ne morejo, saj je realnost taka, da je število iskalcev zaposlitve višje od števila razpoložljivih delovnih mest. Kriza še poslabšuje položaj. Glede na to je veliko ljudi, za katere najti zaposlitev ni več možnost, čeprav lahko izgubijo pravice do socialnih prejemkov. Tudi v primeru odsotnosti delovnih mest morajo ljudje imeti dostop do zadostnega dohodka za dostojno življenje
- **Moramo podpreti dostop do zaposlitve:** Ko je težje dobiti delo, je treba prilagoditi podporo ljudem, ki živijo v revščini, ali dolgotrajno brezposelnim, tako da lahko pridobijo dostop do dostojne zaposlitve. Za ljudi, ki živijo v revščini, je vlaganje v zgodnjem otroštvu, v izobraževanje (ne smemo dopustiti osipa v osnovnih šolah) in vseživljenjsko učenje bistvenega pomena, če želimo povečati njihove možnosti dostopa do zaposlitve.
- **Moramo se boriti proti diskriminaciji:** Morajo posvetiti posebno pozornost problematiki diskriminacije in izključenosti skupin, kot so invalidne osebe, priseljenci, nekdanji zaporniki, dolgotrajno brezposelni in Romi. Bistveno je, da se uporabljajo protidiskriminacijske zakonodaje in da je treba sprejeti pozitivne ukrepe za premagovanje ovir, ki jih povzročajo diskriminacije. Težave, s katerimi se srečujejo ženske, ki nosijo glavno odgovornost za nego in pogosto delajo v panogah, kjer so delovna mesta nizke kakovosti in ne omogočajo trajne zaposlitve, zaslužijo posebno pozornost.
- **Obljube (obveznosti) je treba izpolniti:** Po mnenju delegatov ni pomanjkanja odličnih predlogov za boj proti revščini (cilj za zmanjšanje revščine, priporočila o aktivnem vključevanju in o

primernem dohodku, o ustreznem dostopu do osnovnih storitev in pomoči pri dostopu do zaposlitve, strategije za boj proti brezdomstvu ali proti revščini otrok). Sporočilo delegatov je bilo jasno: treba je storiti vse za spremljanje in izvajanje obveznosti (obljube). Poudarjajo, da so ljudje, ki se soočajo z revščino in socialno izključenostjo, pripravljeni sodelovati na vseh ravneh, da pride do tega.

- Moramo se boriti proti vzroku, ne le proti simptomom revščine: Delegati so potrdili, da gospodarski in socialni sistemi vplivajo na stopnjo in resnost revščine. Želijo, da se politične institucije odzovejo z bojem proti vzroku, ne pa simptomom revščine.

Glede prihodnosti je poziv, da letno srečanje najde strukturno mesto v okviru Evropske platforme za boj proti revščini; in da mora dobiti podporo na nacionalni in regionalni ravni kot del strategije za boj proti revščini in socialni izključenosti.

Sporočila in predlogi z delavnic

Delegati so se udeležili šestih sočasnih delavnic. Sestava delavnic je bila mešana – do šest nacionalnih delegacij in gostje. Vse delavnice so bile na temo »zaposlovanje, delo in malo delo«. To, kar sledi, zavzema bistvo mnenj in predlogov delegatov ter se konča z zaključki gostov.

Kakovostna delovna mesta, primerne plače, socialne pravice

Vsakdo bi moral imeti dostop do dostojne zaposlitve za vse vrste zaposlitve in evropska raven mora prevzeti odgovornost in poiskati dostojna delovna mesta trajnostnega značaja.

Predlogi:

Vse države članice morajo vzpostaviti sistem za določen primerni dohodek nad pragom revščine, ki ne omogoča nikakršne diskriminacije, vključno na podlagi starosti, kar lahko omogoča dostojno življenje, ki temelji na kazalnikih, povezanih s košaro dobrin, ampak se nanaša tudi na druge kazalnike, vključno z dostopom do izobraževanja, telefonije, interneta in potovanja.

Izvajati priporočila Evropske komisije za dejavno vključevanje, ki zajema tri stebre: ustreznega minimalnega dohodka (s posebno direktivo), dostopa do kakovostnih storitev in dostopa do dostojnih delovnih mest. Izvedba mora biti celovita in ne sme biti omejena na vidik aktivacije.

- Odpraviti kulturno diskriminacijo med fizičnimi delavci in ostalimi zaposlenimi.
- Opraviti ozaveščanja o zaposlovanju, socialnih pravicah in njihovem izvajanju.
- Dati svobodo sprejetja ali zavrnitve predlaganih del (zaposlitev).
- Urediti zakonsko kakovost zaposlovanja in zagotoviti primerne plače za delavce in njihove družine.
- Omejiti prekarna dela in preprečevati izkoriščanje delovne sile.
- Ohranjanje ravni prispevkov za financiranje sistema socialnega varstva.
- Enako delo, enako plačilo – še posebno med moškimi in ženskami.
- Ustrezne plače za dostojno življenje; to bi moralo biti osrednji cilj politike zaposlovanja.
- Ustvarjanje možnosti za mobilnost, varstvo otrok in dostop do zaposlitve.
- Varnost zaposlitve na podlagi dolgoročnih pogodb in varstvo pravic delavcev.
- Dati prednost pojavu revnih zaposlenih.
- Oblikovati predloge za boj proti sivi ekonomiji.
- Oblikovati standarde kakovosti (kazalniki).

Izobraževanje, usposabljanje in učenje

Dostop do osnovnih pravic za vse mora vključevati zaposlovanje, pravico do stanovanja (nastanitev), izobraževanje in usposabljanje ... Delegati menijo, da včasih izobraževanja in usposabljanja manjkajo in niso posebej prilagojena ljudem s posebnimi potrebami.

Predlogi:

- Premagovanje ovir za izobraževanje in usposabljanje.
- Olajšati dostop do informacij in spremljave.
- Okrepiti mehanizme spremljanja.
- Okrepiti podporo za ljudi, ki se ne morejo sami vključiti na trg dela.
- Zagotoviti informacije o pravicah za vse brezposelne.
- Zagotoviti finančno pomoč tistim, ki sodelujejo pri usposabljanju.
- Pridobiti priznavanje kvalifikacij.
- oseči, da se ne zmanjšajo sredstva za izobraževanje, ne glede na resnost položaja.
- Gradnja mostov v podporo dostopu do zaposlitve, z osredotočanjem na osnovne storitve, stanovanje, ustrezen dohodek v vseh državah in minimalen dohodek v državah, ki ga še nimajo.

Storitve za zaposlovanje: zamujena priložnost?

Veliko delegatov je govorilo o svojih težavah z agencijami za zaposlovanje. Pogosto so te storitve prej ovira kot pomoč pri dostopu do zaposlitve.

Predlogi:

- Storitve za zaposlovanje morajo spremljati brezposelne, namesto da bi uvedli zaposlitvena usposabljanja, ki jim ne ustrezajo.
- Politike zaposlovanja in storitve za zaposlovanje bi morale temeljiti na informacijah, prejetih od ljudi, ki se soočajo z revščino in socialno izključenostjo. Te je treba obravnavati kot strokovnjake.
- Nevladne organizacije s področja socialnega varstva, socialna podjetja, ki ponujajo pomoč izključenim skupinam pri dostopu do dela, morajo dobiti podporo.

Diskriminacija: bistvena ovira do zaposlitve

Težave pri dostopu do zaposlitve za mnoge delegate pogosto temeljijo na diskriminaciji.

Predlogi :

- Končati stigmatizacijo in diskriminacijo s pomočjo protidiskriminacijske zakonodaje, katere izvajanje je zagotovljeno.
- Prilagoditi podporne storitve, spremljane po meri ljudi in skupin, ki imajo težave ali se soočajo z težavami.
- Prizadevati si za integracijo invalidov na trgu dela.
- Odpreti zaščitene delavnice za ljudi s težavami v duševnem zdravju.
- Vlaganje v šole, kajti ne smemo zapustiti mladih, ki niso dokončali šolanja.
- Končati reze v izobraževalnih proračunih, da bi zaščitili prihodnost delavcev in vlagali v vseživljenjsko učenje.

Usklajevanje družinskega in poklicnega življenja, pomočniki, prostovoljstvo

Delegati so razpravljali o nepriznavanju vpliva nezaposlenosti na družinsko življenje in težave, s katerimi se srečujejo pri dostopu, zadrževanja zaposlitve oziroma vrnitvi na delo.

Predlogi:

- Zagotoviti celovito podporo družini pri reševanju vprašanj glede dohodka, zagotavljanje podpornih storitev in spremljanj, zagotovitev pravic otrok in učenje v zgodnjem otroštvu.
- Podpora staršem z zagotavljanjem brezplačnega izobraževanja in storitev za varstvo otrok za vse otroke.
- Razmislek o podpori (caring) kot naložbi.
- Iskanje ravnotežja med porodniškim in starševskim dopustom, tako da se lahko oba od staršev preprosto vrneta na delo.
- Zagotoviti podporo družinam, tako da lahko ženske, ki delajo, skrbijo za svoje otroke, namesto da bi zaupale odgovornost nekomu drugemu.
- Spodbujati tiste, ki želijo delati prostovoljno, ne pa ustvarjati ovire za prostovoljno delo (nadzori, obrazci, dovoljenja).
- Ne zaposliti samo na podlagi poklicnih izkušenj, ampak tudi glede na izkušnje v prostovoljstvu.

Pravica do dostojanstva

Izhodišče mora biti spoštovanje človeka, ljudem je treba priznati to, kar so.

Predlogi:

- Dajanje dostojanstva vsem oblikam zaposlitve.
- Podpora invalidom in staršem invalidnih otrok, saj je treba upoštevati skrb za njih kot »zaposlitev«.
- Zagotoviti neomejen dostop do temeljnih pravic: stanovanja, zaposlovanja, kulture, dohodka in zdravja.

Kriza

Ljudje, ki živijo v revščini, bolj trpijo zaradi posledice krize kot banke. Kljub evropskemu cilju zmanjšanja revščine se revščina povečuje zaradi krize.

Predlogi:

- Iskanje rešitve za socialne posledice krize bi moralo biti prednostna naloga.
- Vpeljati socialne reforme za obnovo socialnega sistema, prerazporeditev bogastva – razvijanje različnih davčnih sistemov za različne skupine, strog nadzor poslovne sfere.
- Prepoznavanje prezadolžitve kot vzroka za skrito revščino.
- Postaviti človeka v središče prizadevanj za okrevanje. Združena EU lahko postane bolj socialna Evropa.
- Obdavčitev finančnih transakcij.
- Porazdeliti dobičke bank za bolj pravično družbo.
- Preprečiti premestitve podjetij.
- Nehati tekrovati (s konkurenco) in poudariti solidarnost.

Udeležba

Delegati in gostje na srečanju so bili soglasni: glas ljudi v revščini je treba slišati.

Predlogi:

- Zagotoviti vključevanje letnega evropskega srečanja ljudi, ki živijo v revščini, v platformo boja proti revščini.
- Razvijati pravila za sodelovanje na vseh ravneh.
- Prepričati se, da ne gre samo za sodelovanje v procesu, ampak je treba doseči konkretne rešitve.

Sklepi gostov, ki so sodelovali na delavnicah

»Problem je v izvajanju ...«

Število gostov srečanja ne naredi edinstvenega, ampak to stori njihova kakovost: poslanci Evropskega parlamenta, predstavniki SPC, predstavniki Odbora za zaposlovanje, predstavniki Evropske komisije, administratorji ... Ni mogoče zanikati pomena srečanja, čeprav nima strukturnega statusa. Julien Van Geertsom je predstavil poročilo pripomb in predlogov gostov o sporočilih z delavnic.

Poudaril je eno izmed glavnih sporočil: »Številni delegati so se strinjali z odločitvami na ravni Evropske unije, predvsem s Priporočilom za aktivno vključevanje s svojimi tremi stebri ustreznega dohodka: dostop do trga dela, socialna ekonomija, aktivno sodelovanje v družbi, dostop do storitev, otroško varstvo, zdravstvo, stanovanje in sodelovanje ... Problem je v izvajanju teh odločitev. Storitve moramo vse, da se izvajajo!« Ta ugotovitev nas spominja na tisto, kar je bilo že povedano na 9. srečanju oseb, ki se soočajo z revščino in socialno izključenostjo: »Ne moreš jesti papirja!«

Druga ugotovitev je, da je delo najboljša rešitev za boj proti revščini, vendar ni nujno; ne smemo pozabiti na pomembnost kakovosti zaposlovanja, primernost plač, stabilnost zaposlovanja, usklajevanje poklicnega in družinskega življenja (spremljevalni ukrepi, potrebni za družine, npr. storitve otroškega varstva). Ne pozabite, da se moramo boriti proti revščini otrok in obravnavati vprašanja o njihovih pravicah.

Gostje so poudarili problematiko diskriminacije in izključenosti invalidov, migrantov in romskega prebivalstva. Drugo ključno sporočilo: več solidarnosti in pravičnejša porazdelitev bogastva sta nujno potrebni v Evropi. Navsezadnje (in to sporočilo ni najmanj pomembno) je zelo bistveno, da se sliši glas ljudi, ki živijo v revščini, da bi jih pozorno poslušali ter upoštevali njihova mnenja.

Nekaj predlogov povabljenih

Kot je bilo pričakovati, se je široko soglasje pojavilo glede potrebe za učinkovito izvajanje priporočil za aktivno vključevanje. Številni gostje so predlagali pripravo okvirne direktive, ki bo zahtevala od posameznih držav, da se zagotovi ustrezna sredstva (z uporabo mehanizmov proračunskih standardov), dostop do trga dela, dostop do storitev (varstvo za vsakega otroka), boljše usklajevanje med poklicnim in družinskim življenjem, da ne omenjamo poudarka na aktivnem vključevanju ciljnih skupin (invalidi, prebivalci z nizkimi dohodki, migranti) prek, na primer, zaščitenih delovnih mest, socialnega gospodarstva ...

Med predlogi o ciljih Evrope do leta 2020, posebno cilju za zmanjšanje revščine, moramo pozorno omeniti spremljanje in vrednotenje nacionalnih ciljev v nacionalnih programih reform, učinkovito izvajanje člena 9 Lizbonske pogodbe (socialna presoja vplivov). Analizo programov nacionalnih reform

je treba dati v javnost (popularizacija) z omembo primerov dobrih praks.

Ti predlogi so naslovljeni na Evropski parlament, Evropsko komisijo, Odbor za evropsko socialno zaščito, EMCO/OCTA, Svet Evrope in socialne partnerje. Vsak organ mora prevzeti svojo odgovornost. In navsezadnje, vsi gostje se strinjajo, da je treba sklepe 10. srečanja popularizirati med vsemi evropskimi institucijami, začevši z Evropsko komisijo in Svetom Evrope. »To srečanje mora dobiti mesto v okviru evropske platforme za boj proti revščini.«

Obveznosti gostov

Vsak gost se obvezuje, da upošteva izkušnje, pridobljene med srečanjem, in se zavzema za njegove sklepe v okviru svojih uradnih dolžnosti, da bi pomagal pri izpolnjevanju zahtev ter za izvajanje priporočil. Socialni partnerji se zavežejo, da spremljajo in pomagajo svojim članom pri izvajanju sporazuma evropskih socialnih partnerjev za vključujoč trg delovne sile. Obstaja citat, ki povzema splošno prepričanje: »Če moram pomniti eno stvar, je delavnica okrepila moje zaveze, da prispevam k boju proti revščini in socialni izključenosti.«

ZAHVALE:

Koordinatorica: Micheline GERONDAL

Končno poročilo: Pauline GEOGHEGAN

Naslovna stran: kreativna predstavitev delegacije Združenega kraljestva, izdelava: Migration Voice in ATD Quart Monde.

10. Evropsko srečanje oseb, ki se soočajo z revščino, je pobuda madžarskega predsedovanja Evropski uniji, s podporo Evropske komisije (Program PROGRESS) in podporo EAPN. Mnenja, izražena v tem dokumentu, ne odražajo nujno stališč Evropske komisije in madžarskega predsedovanja.